

30.10.2025

VN/29389/2025
VN/29389/2025-OM-9

Sosiaali- ja terveysministeriö

Oikeusministeriön lausunto luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi alkoholilain täytäntöönpanosta annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta

Sosiaali- ja terveysministeriö on pyytänyt oikeusministeriöltä lausunnon otsikon asiassa. Asetusluonnos liittyy alkoholilain (1102/2017) muuttamiseen, jota koskeva hallituksen esitys (HE 131/2025 vp) on paraikaa eduskunnan käsiteltävänä. Oikeusministeriö toteaa lausuntonaan seuraavan.

Sekä asetulusuonnoksen 6 a §:n 2 momentissa että 13 §:n 2 momentissa on säännös lupaviranomaisen oikeudesta vaatia lisäselvitystä. Kaavaillun 6 a §:n 2 momentin mukaan lupaviranomainen voisi vaatia hakijalta valvonnan turvaamiseksi tai turvallisuuden varmistamiseksi välttämättömiä lisäselvityksiä alkoholilain 17 a §:n 2 momentissa tarkoitettujen ehtojen ja rajoitusten tarpeellisuuden arvioimiseksi. Kaavaillun 13 §:n 2 momentin mukaan lupaviranomainen voisi vaatia tarpeellista lisäselvitystä luvan myöntämisen tai hyväksymisen edellytysten ja lupaa tai hyväksymistä koskevien määräysten, ehtojen ja rajoitusten tarpeellisuuden arvioimiseksi. Selvitystä voitaisiin vaatia tässä tarkoituksessa myös siitä muutokseen liittyvästä toiminnasta, joka säilyy ennallaan.

Edellä mainitut säännökset perustavat viranomaiselle toimivaltaa, jonka määrittämisen perustuslain 2 §:n 3 momentin mukaan tulisi tapahtua lain tasoisilla säännöksillä. Alkoholilain 8 §:n 2 momentissa oleva asetuksenantovaltuus, josta sekä 6 a §:n että 13 §:n sääntely ilmeisesti johdettaisiin, delegoi valtioneuvostolle toimivallan antaa asetuksella tarkempia säännöksiä lupahakemuksen sisällöstä sekä hakemukseen liitettävistä selvityksistä.

Asetuksenantovaltuutta ei oikeusministeriön mielestä voi tulkita siten, että se antaisi asetuksenantajalle toimivallan säätää asetuksella viranomaiselle erittelemättömien lisäselvitysten vaatimista varten. Asetuksessa tulisi – asetuksenantovaltuuden mukaisesti – täsmällisesti ja tarkkarajaisesti säätää siitä, mitä nimenomaisia selvityksiä toimilupahakemuksessa on oltava. Huomioon otettavaa on, että voimassa olevan asetuksen (151/2018) 13 § jo sisältää säännöksen toimivallasta lisäselvitysten vaatimiseen, ja voimassa olevan asetuksen useassa muussakin pykälässä on jonkinlainen säännös viranomaisen oikeudesta vaatia lisäselvitystä.

Edellä todettuun viitaten, tämä vaikuttaa asetuksen perustuslainmukaisuuden kannalta ongelmalliselta. Laissa säädettyjä asetuksenantovaltuuksia tulee noudattaa pysymällä säädetyn valtuuden rajoissa ja perustuslain 80 §:n mukaisesti samalla huolehtia, ettei lakia alemman asteisissa säädöksissä säädetä asioista, joista perustuslain mukaan tulee säätää lailla (kuten viranomaisen toimivalta).

Osastopäällikön sijainen, yksikönpäällikkö Niklas Wilhelmsson

Lainsäädäntöneuvos

Veli-Pekka Hautamäki

Jakelu STM Sosiaali- ja terveysministeriö

Tiedoksi Kansliapäällikkö Antti T. Leinonen
Lainsäädäntöjohtaja Susanna Siitonen
Ministerin erityisavustaja Timo Karhunen

VN/29389/2025-OM-9

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: